

Tuula
Vainikainen
Mieluinen
Minua

wsoy

Tuula Vainikainen

MIELUINEN
MINIÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© TUULA VAINIKAINEN JA WSOY 2013
ISBN 978-951-0-39506-6
PAINETTU EU:SSA

Sisällys

Esipuhe	II
Miniäksi miehelään	15
Itkuvirsiä ja internetpuimista	18
Miniyyys on inhimillinen kasvutarina	21
Menneisyyden miniät	26
Miniä mateli maatalossa.	27
”Sydämeni kaikkein rakkain äitikulta”.	31
Naisten välinen vaiettu vallankäyttö	34
Kun kohdattiin	36
Miniän näytön paikka	37
Aina ei lähdetä tyhjältä pöydältä	39
Anoppiarmas - mieluisan miniän vastaanäyttelijä	43
Anoppivitsit kertovat miesten anopeista.	45
Mystinen ja myyttinen anoppi	47
Vallattomat anopit ostavat sukkaa ja kalsareita	48
Erilaiset maailmat ja eri aikakaudet kohtaavat	50
Liian pitkä muisti ja menneisyyden haavat mutkistavat suhdetta	53
Mutkanon anoppi ei turhista nurise	56

Höyryä painekattilassa	63
Suorat sanat vai sähinää pinnan alla?	64
Kaikkia ei voi miellyttää.	67
Muuttuva suhde	70
Vuoristorataa ja tasamaata	71
Turhat tulkinnat ja väärinkäsitysten väkäset	73
Aika avartaa.	76
Pelisäännoistä voi puhua	78
Elämä opettaa	79
Miniän anoppikin on äiti	81
Riittäkö anopista äitiä miniallekin?	81
Syrjään jäänyt anoppi	85
Mieluisa miniä ei hylkää	87
Miniän käly anopin ja miniän välissä	89
Ystävyyttä yli sukupolvien	90
Anoppius on oma roolinsa	93
Kun anopista tulee miniän lasten isoäiti	95
Kiitos kohtumme hedelmistä	96
Menneisyyden sietämätön ihanuus.	98
Oikeus isoäitiin ja isoäitiyteen	101
Onko anoppi uhka miniän äitiydelle?.	105
Kun isoäidin rakkaus ei ole tasapuolista	109
Minä miniä	113
Miniänkin särmät hioutuvat.	116
Aikuiseksi miniäksi ajan kanssa	118
Minä riitän tällaisena	121

Itsetuntemus lisääntyy	123
Sydän jäässä	126
Poika äitinsä ja anopin miniän välissä	130
Kolmen kauppa	131
Viisas puoliso puolustaa tarvittaessa omaansa	132
Miniä haastaa pojan ja äidin suhteen	134
Miniä anopin sanansaattajana	137
Miniän ja puolison kaksikko on vahva yksikkö.	138
Mustasukkainen miniä	139
Liikaa läheisyyttä?	142
Vähäeleinen pohjalastrilogia sanoo paljon	146
Maaseudun miniät.	151
Anopin koti voi olla miniän työpaikka	152
Anopin oma anoppisuhte vaikuttaa seuraavassakin polvessa	153
Kaksi emäntää samalla kattilalla.	155
Sukupolvien rinnakkainelo ei aina ole auvoisaa	157
Rakkaus antaa voimia.	160
Kasvun paikkoja tarjolla – sekä miniälle että anopille	162
Helena-sarja peilasi monien anoppiunelmia.	166
Miniäksi mahtisukuun	169
Kekkosten miniät	170
Anoppi johtaa perhettä kuin yritystään	174
Niskavuoren Loviisa kahden miniän loukussa	178
Miniänä muilla mailla	184

Monikulttuurisia perhesuhteita lähellämme	185
Miniänä grillissä.	190
”Minä sopeuduin ja muut sopeuttivat”	193
”Äidin lemmikkipoika ei voi valita väärin”	196
Etäämmällä onnistui paremmin	199
Maassako maan tavalla?	201
Miniänä Brittein saarilla	205
Onnekkassakin anoppi-miniä-suhteessa on erilaisia aikoja	207
Kaksi anoppia Yhdysvalloissa	211
Suomeen naidut miniät	214
Suomalaisen anopin kanssa pärjää kyllä	214
Poissaoleva anoppikin elää perheessä	217
Monenlaisia perhesuhteita eri maissa	220
Elämää ei-kenenkään-maalla	221
Eroon ennakkoluuloista	222
Kasvussa kahden anopin kanssa	225
Kaksi erilaista anoppisuhdetta	226
Mahdollisuus parempaan ihmissuhteeseen	229
Nuorena ja aikuisena miniänä	232
Perhesuhteet puntarissa	236
Apet, kälyt ja langot anopin varjossa	240
Appi – äänetön yhtiömies?	241
Tunteeton tai haastava appi	246
Läheinen ja lämmin appiukko	248
Kälyt, nadot, kydyt ja langot	249

Miniästä anopiksi	253
Eteenpäin anopin viitoittamalla tiellä	
– vai täyskäännös?	254
Jokainen meistä haluaa tulla hyväksytyksi	257
Mitäs me meidän tytöt?	260
Sukkia ja suihkusaippuaa	264
Kenen pöydässä istut, kenen muistoja kannat?	267
Anopin ilot ja koirakoulut	269
Anopin erilaiset miniäsuhteet.	271
Suhteet elävät ja muuttuvat, kuten myös	
ajat ja tavat	276
Päivystävä lapsenhoitoautomaatti?	278
Kun kemia ei välttämättä vain kohtaa	283
Minä toivoisin, minä toivoisin...	289
Nuorten miniöiden toiveita anopeilleen	289
”Että hän hyväksyisi minut”	293
Oletko kamala anoppi – testaa itsesi	296
Miniän ja anopin riittävän hyvä ihmissuhde	299
Kirjallisuutta	302

Esipuhe

Olen kirjoittanut kirjan miniöistä kaikenikäisille naisille, olivatpa he sitten miniöitä tai anoppeja – tai molempia. Miniyys on yksi naisen elämän tärkeistä rooleista, joka vaikuttaa arkeemme ja huomattavan usein myös juhlaamme. Ainakin silloin, kun anopin kanssa pohditaan, kuka viettää joulunsa missäkin ja millä tavalla kukin suvun yhteisiin jouluvalmisteluihin osallistuu. Tässä kirjassa olen hahmottanut miniänä olemista sekä omien että eri-ikäisten naisten todistajakokemusten kautta. Olen yrittänyt ymmärtää ilmiötä myös tutkimus- ja kaunokirjallisuuden tuella ja surfailut Internetin keskustelupalstoilla välillä hiukset pystyssä, niin hurjia keskusteluita miniöiden ja anoppien suhde nostattaa.

Tämä kirja ei tarjoa sen paremmin täydellisen mieluisan miniän kuin täydellisen anopinkaan kasvatus- tai käyttöohjeita, mutta haluan tarjota oivalluksia miniän roolin monista puolista. Miniyydellä, niin kuin suomalaisen naisen muillakin rooleilla, on pitkä historiallinen tausta, ja monet nykypäivän arkiset asiat tai mielikuvamme kumpuavat usein yllättävän kaukaa. Miniöiden ja anoppien suhteissa tuntuu olevan enemmän henkistä lastia kuin monissa muissa perheen ihmissuhteissa. Rasitteet juontavat juurensa jonnekin hyvin kauas, toisenlaiseen maailmaan. Miksi kannamme niiden muodossa niin paljon ylimääräistä lastia mukamme?

Olen yrittänyt selvittää, millaista miniänä oleminen on miniän itsensä mielestä. Kovin usein tuon olemisen ymmärtämiseen tun-

nutaan tarvitsevan peilausta anopin kautta. Kun miniältä kysyy miniydestä, hän aloittaa roolinsa ja kokemustensa pohtimisen lähes aina anopistaan. Näyttääkin siltä, että miniä on usein miniä juuri suhteessa anoppiinsa, ei miniä vain siksi, että on naimisiin mentyään saanut puolison myötä appivanhemmat, joille hän on miniä. Miniän rooli rakentuu ennen kaikkea suhteesta anoppiin ja monet avioliittoon menneistä naisista ovat miniöinä kuin anoppiensa heijastumia.

Anoppiin reagoidaan – häntä myötäilläään tai vastustetaan. Monet miniät tuntuvat herkillä tuntosarvillaan lähes koko ajan luotaavan anopin odotuksia ja toiveita ja ärsyntyvät tai ahdistuvat niistä. Ilman anoppia miniänä olemisella ei tunnu olevan kovin paljon painoakaan.

Oma anoppisuhteeni oli erityinen, koska ehdimme tuntea vain vajaan vuoden, jolloin vasta seurustelin hänen ainoan poikansa kanssa. Saman ajan hän oli myös vakavasti sairas. Ensimmäisen kerran tapasin hänet marraskuisena iltana Paimion sairaalassa, jossa hän kertoi minulle saaneensa juuri syöpädiagnoosin. Vastata kun poistuimme sairaalasta silloin vielä aika tuoreen poikays-tävänä kanssa, tajusin, että hänen äitinsä kertoi asian ensimmäisenä minulle. Meillä ei koskaan ollut aikaa päästä suhteessamme alkua pidemmälle. Hän ehti juhlia kanssamme kihlajaisiamme, mutta menehtyi pari kuukautta myöhemmin, vain 55-vuotiaana – samanikäisenä kuin minä nyt. Opin arvostamaan häntä miellyttävänä ihmisenä ja uskon, että olisimme kyllä pärjänneet. Sen perusteella, mitä olen hänestä kuullut, hän ei olisi sekaantunut perheemme elämään epäolennaisilla asioilla.

Joskus, kun silitän anoppini kapioihin kuuluneita ohuiksi hiutuneita pellavaisia astiapyyhkeitä, sivelen sormellani hänen nimikirjaimiaan ”EH” ja mietin mitä hän ajattelisi poikansa naimakaupoista nyt, 33 vuoden kuluttua. Olisi anoppi varmasti ollut ajoittain kauhuissaan, jos olisi tiennyt millaiseen prässiin perheen ainoa poika kanssani joutui. Millainen miniä minusta olisi tullut,

jos olisimme ehtineet kunnolla tutustua ja jakaa perhe-elämääme? Sitä on vaikea sanoa, mutta allekirjoitan kyllä sen viisauden, minkä joku kohtaamistani miniöistä on todennut: Myös poismenneet anopit elävät keskuudessamme perheen yhteisissä tarinoissa ja muistoissa.

Ennen kaikkea muistan edesmennyttä anoppiani suurella kiittolisuudella. Hän kasvatti kolmen tyttären jälkeen syntyneestä pojastaan ja kuopuksestaan kelpo miehen, josta tuli erinomainen puoliso ja isä. Tämän tunteen jakaa kanssani moni miniä – harva meistä on tainnut saada kiitolliset tunteensa jaetuksi anoppinsa kanssa. Pidämmekö tällaista palautteen antoa kenties jotenkin tarpeettomana, kiusallisena tai asiaa itsestään selvänä? Tämän kirjan todistajista Outi tarttui pohdintojensa keskellä puhelimeen, pirautti anopilleen ja kertoi tälle hyvät ajatuksensa heidän suhteestaan.

Nainen, jonka kanssa tunsin aikanaan jotain orastavaa anoppiminiä-suhdetta, oli nuoruudenaikaisen poikaystäväni äiti. Hän oli työnsä vuoksi lähellä meitä lukiolaisia. Hän oli hienotunteinen, miellyttävä ja viisas nainen, jonka kanssa tunsin jonkinlaista sielujen sympatitaa, koska hän tuntui antavan minulle sellaista hyväksyntää, jota en aina saanut omalta äidiltäni. Tapasimme joitakin kertoja vielä senkin jälkeen, kun suhde poikaystävään oli katkennut. Häntä oli monta kertaa ikävä sen jälkeen, kun tieni vei pois kotipaikkakunnaltani. Hän sai sittemmin kaksi varmaankin mieluista oikeaa miniää.

Olen pyytänyt avukseni todistajia, jotka kertovat omista miniäkokemuksistaan ja pohtivat miniänä olemista ja miniästä anopiksi kasvamista kanssani. Kiitän teitä ihania naisia lämpimästi. Olen ollut etuoikeutettu päästessäni jakamaan kokemuksianne – sekä niitä hankalia että isoja ja kunnioittavia, elämää ihanasti kannattelevia ihmissuhteita, jotka molemmat tuovat omalla tavallaan vedet lukijan silmiin.

Kiitos hengessä myös teille mukana kulkeneille anopeille ja miniöille, jotka ette itse ehkä edes tiedä olleenne mukana miniän

matkalla: Juurevat pohjalaisemännät, viipurilaissyntyiset farma-seutit, aristokraattiset kaupunkilaisanopit ja monet muut. Kansanne on ollut mielenkiintoista ja opettavaista taittaa matkaa. Ihmisten välinen vuorovaikutus on niin moninaista.

Rakkaat ystävät – te kaikki nimeltä mainitsematta – jotka olette niin monissa kohdin jaksaneet puida naisen elämää kanssani, missä olisinkaan ilman teitä. Osaa teistä tapaan usein, toisten kanssa analysoimme maailmaa Facebookissa. On upeaa huomata, kuinka pienestä päivityksestä voi joskus avautua raikas, vuolas ja uusia uria tapaileva ajatusten virta! Erityiskiitos perheterapeutti Liisa Vävilälle, jonka kohtaaminen syvensi ymmärrystäni.

Olen kiitollinen WSOY:n kirjallisuussäätiölle kirjoitustyölleni saamastani tuesta. Kiitokset WSOY:n välle - kustantaja Leena Majanderille, Joni Strandbergille ja Joel Kontrolle, jotka ovat antaneet ajatuksia miniäkirjan tekovaiheissa. Anna Makkonen puki Miniän mekkoon, ja Ville Lukkarinen taittoi tekstit. Lämmin kiitos kustannustoimittajalleni Laura Karlssonille, joka viisaasti ja kannustavasti talutti miniät ja anopit maaliin. Me teimme sen, tälläkin kertaa!

Viimeksi, mutta ei vähimpänä, kiitän perhettäni – puolisoa ja poikiani, joiden ansiosta minä, anopiton miniä, olen saanut kokea myös anopin roolin. Miniöitäni Annaa ja Mirellaa kiitän kaikesta tähän saakka koetusta ja iloitsen siitä, että meillä on niin paljon yhteistä edessä!

Miniäksi miehelään

”Avioliiton hämmästyttävimpiä piirteitä on se, että vastoin kaikkea luuloa mies ja vaimo eivät mene naimisiin vain keskenään, vaan tavallaan myös kumpikin toisensa suvun kanssa.”

VOITTO VIRO

”Vaikka piru pinon kaataa, kaik on miniän syy.”

ANJALA

Meillä naisilla on monia synnynnäisiä ja elämän mittaan elettäväksi tarjoutuvia rooleja: omasta lapsuudenperheestämme olemme kaikki jonkun tyttäriä, tyttären- tai pojantyttäriä, osa meistä myös sisaria. Avioliiton myötä eli mentyämme miehelään meistä on tullut vaimoja ja monista myös äitejä, joista aikanaan kuoriutuu anoppeja ja isoäitejä – parhaimmillaan monta kertaa ja monessa sukupolvessa. Puolison mukana olemme saaneet uuden perheen, jonka ihmissuhteet tuovat mukanaan joko elämää mukavasti maustavaa sokeria tai naarmuissa ja avohaavoissa kirvelevää suolaa. Haastamme myös itse, joskus tietämättämmekin, puolison perheen totuttuja tapoja liittyessämme perheeseen miniöinä.

Anoppi-miniä-suhde on varmasti yksi ladatuimpia ihmissuh-teita. Ensimmäiseksi tulee aina mieleen se kaulinta heiluttava ja alati naputtava anoppi, joka pyrkii kaikin tavoin sotkeutumaan poikansa ja tämän elämäkumppanin elämään, sekä avutonta it-kua tillittävä miniä, jolle anoppi omistavuudellaan ja kaikkitietä-vyydellään aiheuttaa suunnatonta pahaa mieltä. Muitakin asetel-mia löytyy. Viime aikoina yhä useammat anopit ovat valittaneet siitä, että miniät pakkaavat liiaksi määräämään yhteisen elämisen tahtia ja vaativat anopilta monenlaista apua ja ajankäyttöä. Mei-tä on moneksi.

Äiti-tytär-suhteen lisäksi erityisesti miniä-anoppi-suhde tun-tuukin olevan toinen aikuistuvan ja vielä aikuistuneenkin naisen elämää vahvasti määrittävä ja siihen vaikuttava ihmissuhde. Toi-sille miniänä olo voi korvata tai lääkitä äiti-tytär-suhteen haavo-ja, toisille se on vaikea ja itsetuntoa nakertava asia vielä vanhuu-dessakin. Se, että kaksi naista elää elämäänsä lähellä toisiaan siksi, että heitä yhdistää ”yhteinen mies” – anopin poika ja miniän puo-liso – on joillekin naisille iso ja ihana ja toisille ikävä ja itkettävä asia. Edellisten sukupolvien naisilla on meille aikuisille tyttärille ja miniöille usein suuri merkitys – halusimmepa tai emme. Myös äitiemme ja ehkä myös isoäitiemme anopit ovat vaikuttaneet kä-sityksiimme miniöiden ja anoppien elämästä, olemmehan kuul-leet näitä tarinoita omassa perheessämme vuosikausia.

Miniiyyttä ei voi valita, jos päättää ottaa kumppanin vakinaises-ti elämäänsä. Kun mies tai naiskumppani on kerran tullut han-kittua, tulee hänen sukunsa siinä sivussa. Naimakaupanpäällisiksi. Puolison perheestä voi löytyä uusi tukeva lähipiiri, tai uuden per-heen ihmissuhteet voivat aiheuttaa monenlaista ristivetoa ja haas-taa siihenastisen minuutemme, kun meistä tulee anoppiemme ja appiemme miniöitä ja kälyjä puolison sisaruksille ja heidän puo-lisoilleen. Tainan suvussa eräs miniä-anoppi-suhde on vaikutta-nut lähes raamatullisesti perheenjäsenten elämään aina kolman-teen ja neljänteen polveen:

”Suvussani kulkee tarina isoisän myrskyisistä alullepanovaiheista edellisen vuosisadan ensimmäisellä vuosikymmenellä Pohjanmaalla. Isoisän äiti ja isä rakastuivat, ja tapahtui se tavallinen tarina, eli lapsi alkoi tehdä tuloaan ennen papin aamentä. Tämä tai tarkemmin ottaen koko pojan puolisovalinta ei tulevan isän äidille passannut, joten hän otti ohjat omiin käsiinsä ja järjesti poikansa Amerikan siirtolaislaivaan. Nuori nainen ei kelvannut miniäksi, koska hän tuli liian pienestä paikasta. ”Meillä on sentään lasikuisti”, kerrotaan isoisän kopean isoäidin sanoneen. Ylpeä anopinteketele sai kuitenkin olemattoman kunniansa mukaisesti, koska poika jäi tietävästi Amerikan kultamaille. Mitä tapahtui, ei ole tiedossa, mutta vaihtoehtojahan on useampia – yksin maailmalle lähetetty ja rakkaintaan kaipaava nuori mies joi itsensä yksinäisenä hengiltä tai päätyi samaan lopputulokseen jämmällä Suuren Lännen metsätyömaalla ison punapuun murjomaksi. Unelmoiko hän loppuun saakka isomummani pähkinänruskeista silmistä vai päättikö jatkaa omaa elämäänsä ja perusti oman perheen vihdoinkin itsenäisenä päästyään eroon ylen määrällävistä mammastaan? Kuka tietää.

Lasikuistitalon miniäksi kelpaamaton isomummani avioitui myöhemmin ja kasvatti maanviljelijämiehensä kanssa ison perheen, johon pappanikin liittyi. Vähintään kohtuus kai olisi ollut, että isomumma ainakin siinä vaiheessa olisi saanut elää ilman elämää turhan tiukasti järjesteltävää anoppia, mutta en koskaan ehtinyt tätä asiaa asioista tietäviltä kysyä. Mummunkin kanssa näistä papan lapsuuteen kuuluvista asioista pystyi juttelemaan vasta papan kuoleman jälkeen. Pappa kun ei koskaan halunnut itse näistä asioista puhua, ei myöskään oma isäni. Hänkin osoitti selvästi, ettei pitänyt noiden kauan sitten tapahtuneiden asioiden puimista lainkaan tarpeellisenä. Tuhatti vain asialle kiukkuisesti, jos niistä yritti häneltä kysellä”, kertoo Taina.

Joka tapauksessa voidaan sanoa, että yhden ylpeän ja vastentahitoisen anoppikokelaan mielipiteet ja teot ja tietyn talon miniäksi

kelpaamattoman nuoren naisen kokemukset ovat ohjanneet Tiinan suvun elämää pitkälle. Vaikutukset eivät rajoitu vain ylenkatsottuun nuoreen naiseen, vaan yhtä lailla täytyy kysyä, mikä merkitys isättömyydellä oli pojalle ja hänen elämälleen. Sukulegendaan kuuluu tieto, ettei ”hylätty miniäkään” ollut mitenkään valmis mihin hintaan tahansa torjuvaan miehelään matelemaan. Kun nimismies oli passia kirjoittaessaan kysynyt raskaana olleelta nuorelta naiselta, haluaako tämä estää lapsensa isän matkan Amerikoihin, hän oli tietävästi sanonut että menköön, jos on mennäkseen... ”Tuo isomumman ylpeys jotenkin puhuttelee minua. Vahvat naiset ovat aina ja joka paikassa joutuneet kantamaan yksin sellaisten tekojen seurauksia, joita he eivät ole olleet yksin alulle panemassa”, hymähtää Taina.

Itkuvirsiä ja internetpuimista

Anoppi-miniä-suhteen haastavuudella on vuosisataiset ellei suorastaan ikaikäiset perinteet ja taustat. Anoppi on määrännyt ja vienyt, ja mitätön miniä on vikissyt. Anopeista kerrotaan useimmiten kauhutarinoita, joita jaetaan nykyisin erilaisilla keskustelupalstoilla. Tasavahvasti ymmärtämättömien anoppien rinnalla esiintyvät nykyään myös itsekkäät miniät, jotka ovat pahoittaneet hyvää tarkoittavien anoppiensa mielen. Internetistä on tullut tavallaan nykyajan itkuvirsiensä arena. Yhteistä aiemmille itkuvirsille ja nykyiselle internet-puimiselle on usko siihen, että vaikeat asiat asettuvat jakamalla paremmin oikeisiin mittasuhteisiin. Joskus pelkkä väärin kohdelluksi tulemisen kokemuksen jakaminen ja höyryyn ulospäästäminenkin voi helpottaa. Tämä hankalien asioiden yhdessä itkeminen on kautta vuosisatojen ollut naisten tapa selviytyä vaikeista asioista. Hyvä niin, mutta minussa herää halu päästä näiden kauhutarinoiden taakse. Ei kai anopin kiusaama miniä voi olla miniänä olemisen ainoa kuva? Onko mi-

niän oltava jo valmiiksi puolustuskannalla? Ja onko anoppiin to-
della pakko suhtautua aina pelokkaasti tai epäillen?

Perheterapeutti ja parisuhdekouluttaja Liisa Väkilä on toden-
nut, että anoppien ja miniöiden suhteissakin vaikuttavat paljon
omat odotuksemme elämältä ja se tosiasia, että kaikki ei aina
mene elämässä niin kuin toivoisimme. Toisen osapuolen arvos-
teleminen ja näkeminen huonossa valossa alkaa usein siitä, että
tarvitsemme omien ylettömien odotustemme toteutumattomuus-
teen syyllisen. Elämän arjessa syylliseksi kelpaa ja joutuu helpos-
ti joko anoppi tai miniä.

Hankalat anopit eivät ainakaan internetissä näytä olevan mi-
tään katoavaa kansanperinnettä. Vahva anoppi jyrää edelleen mo-
nia nuoria miniöitä ainakin miniöiden vuodattamissa tarinoissa.
Osa monien internetissä jaettujen tarinoiden anopeista vaikut-
taa suorastaan sadistisilta kiusantekijöiltä. Kuulemme näistä kah-
den ihmisen suhteista kuitenkin aina vain yhden osapuolen ko-
kemuksen kerrallaan.

Eikö mikään ole tosiaankaan muuttunut Kantelettaren kau-
hutarinoista, joissa viattomat miniät joutuivat vahvojen vanhojen
emäntien juoksutyttöiksi ja kurmotettaviksi siirtyessään lempäis-
tä isänsä kodista ja omien maammojensa mansikkamailta puolison
suvun ilkeiden naisten pomputeltavaksi?

Meidän on hyvä ymmärtää kuinka syvässä meissä asuvat ”ka-
malan anopin” kauhukliseet. Tuntuu siltä, että kamala anoppi
on perustapaus ja anoppia suorastaan kuuluukin vihata, pelätä
tai ainakin varoa viimeiseen saakka. Uskaltaako nuori miniä siis
edes toivoa saavansa anopista rinnalleen häntä kannustavan ja
suvaitsevan vanhemman naisen, jolle miniän puoliso on läheinen
niin kuin oma lapsi vain voi olla, vaikkei anoppi koko ajan pyrki-
sikään nuorta pariskuntaa ylenpalttisesti hallitsemaan. Onneksi
anopitkin haluavat usein päästää poikasensa lentämään elämään
ja antavat mielellään pojilleen heille niin kovin mieluisan aikui-
sen miehen roolin.

Brittiläinen psykologi Terri Apter on tutkinut miniän ja anopin vaikeaa suhdetta. Hänen mukaansa konfliktit syntyvät usein oletuksesta, että molemmat kritisoivat toisiaan tai kaivavat maata toistensa alta. Tällä molemminpuolisella tyytymättömyydellä ei välttämättä ole paljoakaan tekemistä todellisten asenteiden kanssa. Enemmän asiaan vaikuttavat hellittämättömät stereotyyppiat, joista on vaikea päästä eroon. Apterin mukaan sekä äiti että vaimo taistelevat saavuttaakseen saman ensimmäisen naisen aseman perheessä. Molemmat yrittävät vakiinnuttaa tai suojella asemaansa ja kokevat toisensa uhaksi.

Onko siis niin, että naiset, joilla voisi olla niin paljon yhteistä ja jotka voisivat hyötyä paljon toistensa ystävytydestä ajautuvat toisiaan vastaan vain siksi, että niin vain oletetaan tapahtuvan? Apterin mukaan anopin ja miniän välillä vallitsee jokin ikaikäinen kilpailuhenki, joka on juurtunut niin syväälle, ettei anopin todellisella käyttäytymisellä ja suhtautumisella ole väliä, vaan hänet täytyy automaattisesti tulkita uhkaksi. Naisilla voi olla alkukantainen tarve aidata reviirinsä, siksi valta pitää kaapata toiselta naiselta.

Paljon on kyse oletuksista ja sanomatta jääneistä asioista, jotka on tulkittu arvosteluksi – puolin ja toisin. Miniät olettavat tulevaisuutta arvostelluiksi ruoanlaitosta, siivoamisesta tai lastenhoidosta, vaikka anoppi ei niitä arvioisikaan. Anopit taas tulkitsevat miniän erilaiset tavat toimia tietoisesti haluksi tehdä toisin kuin hän itse olisi tehnyt. Väärät luulot ja oletukset ovat vaarallisia ja asioista kannattaisi mieluummin keskustella avoimesti ja selvittää, mitä toinen osapuoli oikeastaan tarkoittaa. Miesten tapa kertoa anoppivitsejä tyyliin ”Nyt ei sitten yhtään naarata, sano savolaisukko ko anoppi tippu veneestä” – on heidän sukupuolensa tapa purkaa anoppiahdistusta, jota naiset hallitsevat puimalla anopin edesottamuksia naispiirissä tai internetissä. Eräällä keskustelupalstalla tosin tätä jatkuvaa purkamista ja puhumistakin kritisoitiin:

”Naisilla on tarve puhua, puhua, puhua ja sillä tavalla saada oma olonsa helpommaksi. Ihmettelen vaan, miten toisen ihmisen haukkuminen saa oman elämän helpottumaan? Minulle ainakin tulee pitkäksi aikaa paha ja huono olo, jos olen syyllistynyt toisen ihmisen mollaamiseen.”

Miniyyys on inhimillinen kasvutarina

Miniänä oleminen ja miniän ja miehen puoleisen suvun ihmisuhteet avautuivat omien todistajieni kertomuksissa paljon noita yksiselitteisiä itkuvirsiä ja kauhutarinoita moninaisempina ja myönteisempinä. Miniyyys tuntuukin olevan ennen kaikkea elämänvaihekysymys. Se on kasvutarina, jossa ikä tuo apua ja ymmärrystä – ainakin asioiden suhteuttamisessa. Hankalistakin alkuasetelmista voidaan päästä, jos ei aivan ylimpään onneeseen niin ainakin rauhanomaiseen rinnakkaiseloon tai sopivaan etäisyyteen.

Näin pohtii anoppikuvaa tuore miniä Jenna: ”Anoppitarinat ovat yleensä liioiteltuja, mutta kyllä niissä vähän perääkin on. Jo seurustellessaan saa puolison lisäksi ’kaupan päälle’ toisen perheen, mukaan lukien anopin. Tuntuu, että äidit pitävät poikiaan aina jollain tasolla lapsina ja pojan tyttöystävä/vaimo koetaan uhkana tai oman lapsen ’menettäminen’ tuntuu äideistä pahalta. Sama pätee myös toisin päin. Itse ainakin myönnän, että välillä ihan tarkoituksella haluan johdatella puolisoa enemmän omanlaiseen tapaan toimia kuin mihin hän on ehkä tottunut tai mitä anoppi haluaisi. Olemme ystäväpiirissämme vitsailleet, että voit valita joko hyvän miehen tai ihanan anopin – molempia ei voi saada. Poikkeukset toki vahvistavat säännön.”

Miniän roolissa kypsyessämme ymmärrämme vähitellen ainakin sen, ettemme kykene muuttamaan toista ihmistä. Voimme kuitenkin aina itse ratkaista sen, kuinka annamme tuon toisen

ihmisen vaikuttaa elämäämme. Mitä enemmän yhteistä elämää kertyy, sitä tasa-arvoisempina miniät ja anopit asettuvat areenalle. Ilokseni kohtasin myös useita todella lämpimiä ja rakastavia miniä-anoppisuhteita. Näin kertoo Outi:

”Innostuin heti tästä miniöiden ja anoppien suhteiden pohdiskelusta. Huomasin, että anoppini pitää myös saada tietää tästä innostuksestani ja niinpä soitin hänelle. Puheluni Anni-mummun kanssa oli meille molemmille merkityksellinen. Sain kiittää häntä tuesta ja avusta, mitä olemme vuosien varrella saaneet. Sain kiittää myös siitä, miten ihana isoäiti hän on lapsillemme.”

Millainen on 2010-luvun suomalainen miniä ja mitä hän miniän roolistaan ajattelee? Löytyykö löysien anoppijuttujen ja karmaisevien anoppivitsien takaa rooli, jossa miniä kokisi olevansa sinut itsensä kanssa ja rakastavassa tai ainakin rauhallisessa rinnakkainelossa puolisonsa elämän toisen tärkeän naisen kanssa? Onko miniytyydellä merkitystä ja kannattaako sitä yleensä pohtia? Jos ennen vanhaan maalaisyhteiskunnan toiveminiän prototyyppi oli työteliäs, terve, reipas ja lisääntymiskykyinen ja lapseton miniä oli talolle kirous ja häpeä, niin mikä on mieluisan miniän mita meidän päivinäme?

Pyysin avukseni miniytyyttä tunnustelemaan ja avaamaan erilaisia naisia, joita kutsun todistajiksni. He ovat eri-ikäisiä suomalaisia naisia kotimaassa ja ulkomailla sekä Suomeen miniäk-si tulleita ulkomaisia naisia. Näiltä naisilta olen saanut monenlaisia vastauksia. Osa huokaa syvään tai nauraa ääneen kysymykseni saatuaan. ”No joo, kerron kyllä, jos jaksat kuunnella.” ”Tätä et kyl-lä uskoisi...” ”Jos kertoisin kaiken, meillä menisi monta viikkoa.” Ja sitten seuraa anopin ominaisuuksien pohdintaa. Kovin moni rakentaa miniytyttään, jos sen todellisena roolina kokevat, nimen-omaan anopin kautta. Hyvän anopin miniänä on kevyt kulkea, ja hankalan anopin kanssa eläminen on jatkuvaa hapuilua kauhuka-binetissa - ja kaikkea siltä väliltä. Joku koki, ettei halunnut pohtia miniänä olemistaan ja anoppiaan, koska joutuisi siinä tilanteessa